

Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgilerde Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları ve Sürece İlişkin Görüşleri

Özlem Kaf

DOI:.....

Makale Bilgileri

Yükleme:02/03/2017 Düzeltme:14/07/2017 Kabul:23/10/2017

Özet

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği dördüncü sınıf öğretmen adaylarının aldıkları sosyal bilgiler öğretiminde drama dersine yönelik tutumları ve bu derse yönelik görüşlerini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Karma model olarak desenlenen bu çalışmada çalışma grubunu bir devlet üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Katılımcıların yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını belirlemek için, Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının yaratıcı drama ile ilgili düşüncelerine ilişkin uygulama sonunda yazılı görüş alınmıştır. Uygulama sürecinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarına öncelikle yaratıcı drama ile ilgili hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Daha sonra da sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yöntemini nasıl kullanacaklarına ilişkin örnek ders planları uygulanmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde toplam tutum puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere eşli gruplar t testi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu çalışma sonunda, öğretmen adaylarının öntest ve sontest olarak uygulanan “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”nden aldıkları puan ortalamaları arasında, sontest puan ortalamaları daha yüksek olsa da, istatistikî açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersi için çok etkili bir yöntem olduğu ve sosyal bilgiler dersi konularının pek çoğunda rahatlıkla kullanılabileceğini, sosyal bilgiler kazanımlarıyla yaratıcı dramanın kazanımlarının birbirleriyle uygunluk gösterdiğini belirttikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Yaratıcı drama, Öğretmen adayları, Tutum

Giriş

Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin toplum ve sorunları ile ilgili bilgilenme, iyi bir yurttaş olarak sorumluluklarını öğrenme, insan ilişkilerini ve ulusal özellikleri anlama gibi kazanımların gerçekleştirilmesinde önemli işlevlere sahiptir (Başar ve Aykaç, 2005, s.345). Doğanay (2005)'a göre, sosyal bilgiler insanı ve yaşamı konu aldığından kendimizi ve diğerlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olan disiplinler arası bir alandır. Sosyal bilgilerin temel amacı, birbirlerine bağımlı, küresel bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır (NCSS,1993). Bu amaçların gerçekleşebilmesi için dersi yürüten öğretmenlerin yetişmişlik düzeyi önem taşımaktadır. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim sürecinde öğrendiklerini meslek yaşamlarına aktarmaları onların aldıkları eğitime ilişkin tutumlarından etkilenir. Smith (1968) tutumu "bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim" olarak tanımlamaktadır (Aktaran Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014, s.129-130). Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutumlar geliştirmesine öğrenci merkezli, öğrencilerin etkin katılımının sağlandığı, öğrenciye ve düşüncelerine değer verildiği, öğrenme-öğretme sürecinde bilginin yaşamla bütünleştirilerek anlamlandırıldığı bir ortam sağlamak katkı getirecektir (Doğanay, 2005). Öğretmenlerin olumsuz tutumlarının nedenleri arasında kendilerinin eğitim aldıkları dönemde dersin ezberle işlenmesi, ders kitabı dışına çıkılmaması, daha çok anlatım yönteminin kullanılması ve duyuşsal amaçların yer almaması yer almaktadır (Chapin ve Messick, 1992). Öğretmenlerin olumsuz tutumlarına yol açan bu nedenleri aza indirmek ya da ortadan kaldırılmak için disiplinler arası bir ders olan sosyal bilgilerin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması önemli bir rol oynayacaktır. Çünkü, yaratıcı drama yöntemi, okulda öğrenilen bilgilerin kalıcı olması, bilginin günlük yaşamla ilişkilendirilebilmesine hizmet eden en etkili yöntemlerden biri olarak görülmektedir. Bütün eğitim kademelerinde bu yönetime yer verilmesi gerektiği birçok araştırmacı tarafından belirtmektedir (Adıgüzel, 2006; Kaf, 1999; Okvuran, 1993; San, 1996; Üstündağ, 1998). Alan yazın incelendiğinde yapılan çalışmaların çoğunluğunun yaratıcı dramanın bir yöntem olarak farklı düzey ve farklı konu alanlarında etkililiğini (Adıgüzel, 1993; Akar, 2000; Akar-Vural, 2005; Aykaç ve Adıgüzel, 2011; Cömertpay, 2006; Davis, 1987; Eğitimci, 1995; Farris ve Parke, 1993; Garcia, 1993; Goodwin, 1985; Kaaland-Wells, 1994; Kaf, 1999; Kaf ve Uygungül Yılmaz, 2017; Kara, 2000; Kocayörük-Koca, 2000; Malbeği, 2011; Okvuran, 2000; Üstündağ, 1988; Üstündağ, 1997) araştırmaya yönelik olduğu görülmektedir. Yaratıcı drama dersine yönelik öğretmen adaylarının tutumlarını incelemeye yönelik çalışmaların (Hamurcu, 2008, Hamurcu, 2009; Karabağ, 2014; Okvuran, 2000; Ünal, 2004) nispeten daha az olduğu dikkat çekmektedir. Ancak, yaratıcı dramanın bir ders olarak, öğretmen adaylarına bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanda hangi bireysel ve

akademik kazanımları edinmelerine yardımcı olduğunun belirlenmesine yönelik çalışmaların azlığı (Başçı ve Gündoğdu, 2011; Kaf Hasırcı, Bulut ve İflazoğlu Saban, 2008) göz önüne alınırsa öğretmen adaylarının bu yönetime ilişkin yeterliliklerini artırıcı ve yönetime ilişkin farkındalıklarını oluşturmaya, yönelik çalışmaların yapılması önemlidir. Çünkü, McDermott, Shaffer, ve Constantinou (2000) ve Stein (2001) öğretmenlerin kendilerine nasıl öğretilmişse, ondan etkilenme eğiliminde olduğunu ve uygulamaya edindikleri kazanımları taşıdıklarını vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda yaratıcı drama eğitiminin amaçlarının gerçekleşmesi ve öğretmenlerin meslek yaşamlarında dramayı bir yöntem ve ders olarak kullanabilmelerinin, öğretmen adaylarının drama dersine yönelik olumlu tutumlarının olması ile doğru orantılı olduğunun vurgulandığı (Adıgüzel, 2006) düşünülürse drama dersini alan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının derse karşı tutumlarının edinecekleri davranışları etkileyeceği söylenebilir.

Özetle, birbiriyle örtüşen drama ve sosyal bilgiler ders kazanımlarını gerçekleştirebilmesi, sosyal bilgiler öğretmenlerinin, yaratıcı drama yöntemi ile ilgili birikimine, yetişmişlik düzeyine ve en önemli boyut olarak da yaratıcı dramaya yönelik tutumuna bağlıdır. Bu noktadan hareketle, bu çalışma, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği dördüncü sınıf öğretmen adaylarının aldıkları sosyal bilgiler öğretiminde drama dersine yönelik tutumları ve bu derse yönelik görüşlerini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının “sosyal bilgilerde drama dersi” öğretimine yönelik öntest ve sontest tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Öğretmen adaylarının sosyal bilgilerde yaratıcı drama dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğretmen adaylarının aldıkları sosyal bilgiler öğretiminde drama dersine yönelik tutumları ve bu derse yönelik görüşlerini incelemek amacıyla yürütülen bu çalışma karma desene (Creswell, 2003) göre gerçekleştirilmiştir. Nicel verilerin toplanmasında tek grup öntest-sontest yarı deneysel model kullanılmıştır. Nitel veriler ise görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada her iki yöntemi kullanmanın amacı, nitel ve nicel araştırmaların avantajlarını artırıp dezavantajlarını azaltmaktır (Johnson ve Onwuegbuzie,2004; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Bu çalışma Sosyal Bilgilerde

Yaratıcı Drama dersine kayıtlı toplam 43 öğrenci ile iki farklı atölye şeklinde yürütülmüştür. Bunun nedeni, dersi alan öğretmen adaylarının sayısı dikkate alınarak grubun iki gruba ayrılarak dersi almasıdır. Eğitim öğretim akışı içinde alınıp uygulanan bu karara her hangi bir müdahalede bulunulmamış iki grupta çalışmaya dahil edilmiştir. İlk grupta 22, ikinci grupta 21 öğrenci bulunmaktadır. Katılımcılardan 9'u kız, 34'ü erkektir. Çalışma grubunda 43 kişi olmasına rağmen ilk ya da son oturumda gelmeyen ve veri toplama aracında boş bırakılan madde sayısı fazla olan öğretmen adaylarının verilerinin analiz dışı bırakılmasıyla verilerin analizi 33 kişi üzerinden yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını belirlemek için, Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilen "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Elli maddeden oluşan Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinden en düşük 50, en yüksek 250 puan alınabilmektedir. Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin güvenirlik katsayısı testin tümü için 0.94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bu çalışma için güvenirlik katsayısı tekrar hesaplanmış .81 olarak bulunmuştur. Ayrıca öğretmen adaylarının yaratıcı drama ile ilgili düşüncelerine ilişkin uygulama sonunda yazılı görüş alınmıştır. Bu formda "Yaratıcı drama dersinin nasıl bir ders olduğunu düşünüyorsunuz?, Yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersinin hangi konularında kullanılabileceğini ve hangi mekânlarda uygulanabileceğini düşünüyorsunuz? , Sizce yaratıcı drama yöntemi sosyal bilgiler dersinin öğretiminde etkili bir yöntem olarak kullanılabilir mi? ,Yaratıcı drama yönteminin size katkısının (akademik ve bireysel açıdan) olduğunu düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet/hayır ise nedenleriyle açıklar mısınız? Ve yaratıcı drama yönteminin ilk ve ortaokul öğrencilerine ne tür katkılar sağlayacağını düşünüyorsunuz? Nedenleriyle açıklar mısınız?" soruları yer almaktadır.

İşlem

Öğretmen adaylarına sosyal bilgiler öğretiminde drama dersi sırasında on iki oturumluk işlem gerçekleştirilmiştir. Süreç sosyal bilgiler öğretmen adaylarına öncelikle yaratıcı drama ile ilgili hazırlık çalışmaları gerçekleştirilerek başlamıştır. Daha sonra da sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yöntemini nasıl kullanacaklarına ilişkin örnek ders planları uygulanmıştır. İlk oturumda öntestlerin uygulanması ve sürece ilişkin tanıtım; ikinci ve üçüncü oturumda tanışma ve ısınma etkinlikleri; dördüncü oturumda duyu çalışmaları ile katılımcıların drama sürecine hazırlanmaları sağlanmıştır. Beşinci oturumda fotoğraftan doğaçlama ve küresel ısınma üzerine bir plan örneği; altıncı oturumda nesnelere doğaçlama; yedinci oturumda yaratıcı drama ile ilgili kuramsal bilgi; sekizinci ve dokuzuncu oturumda ders plan örnekleri gerçekleştirilmiştir. Onuncu oturumda bireysel

olarak drama planı hazırlanmış on birinci ve on ikinci oturumda planlarının değerlendirilmesi yapılmıştır. On ikinci oturumun sonunda sönest uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ilk oturumda uygulanarak tutum puanlarına ilişkin ön test verileri, son oturumda uygulanarak sönest verileri elde edilmiştir. Görüşme sorularına ilişkin yazılı görüşleri de son oturumda alınmıştır. Araştırmada ön test-sönest toplam tutum puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere eşli gruplar t testi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Yazılı metinler satır satır okunmuş, kodlama yapılan bölümlerin altı çizilerek kod yanına yazılmıştır. Kodlamada “tekrar okuma” ve “alan yazına dönme” işlemleri tekrar edilmiştir. Kodlar arasındaki ilişkilere göre benzerlik ve farklılıklar saptanmıştır. Bu doğrultuda araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar oluşturulmuştur. Temalar ve altındaki kodlar sunulurken mümkün olduğunca tanımlayıcı olunmaya dikkat edilmiş, öğretmen adaylarının ifadelerine doğrudan alıntılarla tırnak içinde yer verilmiştir. Öğretmen adaylarının doğrudan alıntılarına yer verilirken cinsiyetine göre E ya da K olarak bir kod ve verinin analize girme sırasına göre de sayı kodu verilmiştir. Bulguları sunarken kullanılan bu kısaltmalar şu şekilde yer almaktadır: (K6) yani kadın öğretmen adayı 6. sırada analize alınan veri yığını. Ayrıca ilgili temalarda yer alan bulgular frekansları belirlenerek sunulmuştur.

Bulgular

Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretiminde drama dersine yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutumları ve sürece ilişkin görüşleri incelenmiştir. Elde edilen nicel ve nitel bulgular ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği uygulama öncesinde ve bitiminde uygulanmıştır. Elde edilen toplam tutum puanları üzerinde yapılan eşli gruplar t testi sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: *Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test-sönest ortalama puanlarına ilişkin (N=33) t-testi sonuçları*

Ölçüm	\bar{X}	S	Sd	t	p
Ön test	164,52	12,82	32	-,575	0,57
Sön test	166,21	9,98			

Tablo 1 incelendiğinde, grubun son test puan ortalamasının ($\bar{X}=166.21$), ön test puan ortalamasından ($\bar{X}=164.52$) yüksek olduğu görülmektedir. Bu ortalama farkının istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere yapılan eşli gruplar t-testi sonuçları incelendiğinde, ortalama farkının istatistiki açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Görüşme sonucu elde edilen veriler analizi doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretiminde dramanın yaratıcı dramanın nasıl bir ders olduğu, hangi konularda kullanılabileceği, etkili bir yöntem olarak kullanılıp kullanılmayacağı, bireysel ve akademik kazanımları, ilkökul ve ortaokul öğrencilerine sağlayacağı katkılar ve hangi mekanlarda kullanılabileceğine ilişkin bulgular olarak sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramanın Nasıl Bir Ders Olduğuna İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersinin nasıl bir ders olduğuna ilişkin görüşlerine ilişkin temalar şu şekilde adlandırılmıştır; yöntem olarak drama, kişilerarası iletişim, kişinin öz farkındalığı ve eğlence. Temalar içinde yer alan kodlar öğretmen adaylarının görüşleri en fazla vurgulandıktan sonra doğru bir sıralama yapılarak sunulmuştur.

Yöntem olarak drama teması içinde öğretmen adayları yaratıcı dramanın eğitici ve öğretici (7 öğrenci), yaparak yaşayarak öğrenmeye olanak tanıyan (5 öğrenci), etkili (5 öğrenci), çok verimli /yararlı (3 öğrenci), farklı görüş ve düşünceler sağlayan (1 öğrenci) bir ders olarak gördüklerini ortaya çıkarmaktadır. Bir öğretmen adayı yaparak yaşayarak öğrenmeye katkılarını “*Ders esnasında ezber öğrenme yerine yaşayarak öğretim modeline önemli katkıları vardır.*” (E33) şeklinde vurgularken bir diğer öğretmen adayı görüşlerini “*Eğlenceli ve öğretici bir ders olduğunu düşünüyorum.*” (K10) şeklinde belirtmiştir.

Kişilerarası iletişim teması içerisinde, en çok vurgulanan özellik sosyalleşme (4 öğrenci) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu özelliği sırasıyla rahat davranma (3 öğrenci), empati (3 öğrenci), etkileşim (2 öğrenci), iletişim (1 öğrenci) ve hoşgörü (1 öğrenci) izlemektedir. Sosyalleşmeye katkısını bir öğretmen adayı, “*Yaratıcı drama dersinin kişinin sosyalleşmesinde, arkadaşlarıyla etkili diyalog kurmasında ve yaratıcılığı geliştirmede etkili olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle gerekli ve güzel bir ders.*” (K25) şeklinde belirtirken bir diğer öğretmen adayı “*Hiç sevmediğin insanlarla bir arada olup hoşgörülü bakıyorsun.*” (K10) şeklinde vurgulamaktadır.

Kişinin öz farkındalığı temasında ise öğretmen adayları yaratıcı dramayı özgüveni geliştiren (3 öğrenci), mutluluk-rahatlık sağlayan (3 öğrenci), kendini bulmaya yardımcı olan (1 öğrenci), öz-benliğinin bilincine varmayı (1 öğrenci) ve çok yönlü gelişimi sağlayan (1 öğrenci) bir ders olarak gördüklerini belirtmişlerdir. E20 kodlu öğretmen adayı kişinin özgüven kazanması açısından önemli bir ders olduğunu şu şekilde vurgulamıştır: *“Yaratıcı drama dersi bireyin özgüvenini kazanması açısından oldukça önemli bir ders diye düşünüyorum. Çünkü dışarıdan yapmaktan çekindiğimiz hareketleri çok rahat yapabileme olanağı sağlıyor”*. Bir başka öğretmen adayı ise dersin kendini bulmaya katkısını vurgulayarak görüşlerini *“Yaratıcı drama kişinin kendisini bulmasına yardımcı olan bir derstir.”* (E14) şeklinde belirtmiştir.

Eğlence temasında ise öğretmen adaylarının dersi eğlenceli (9 öğrenci), hareketli (1 öğrenci) ve monotonluktan uzak (1 öğrenci) buldukları karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen adayları dersin eğlenceli bir şekilde geçtiğine ilişkin görüşlerini; *“Bence eğitici, eğitici olduğu kadar da zevkli bir ders. Dersin nasıl geçtiğini anlamıyorum.”* (K22); *“Ben eğitici ve eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum. Eğitim ve öğretim etkinlikleri yaratıcı dramayla monotonluktan kurtulabilir”*(E3) gibi ifadelerle belirtmişlerdir.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramanın Hangi Konularda Kullanılabileceğine İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın hangi konularda kullanılabileceğine ilişkin görüşleri incelendiğinde tüm konular (9 öğrenci) ve pek çok konuda (5 öğrenci) kullanılabileceğini belirttikleri karşımıza çıkmaktadır. Bir öğretmen adayı yaratıcı dramanın sosyal bilgilerin tüm konularında kullanılabileceğini *“Sosyal bilgiler, adından da anlaşılacağı üzere sosyal, yani insanla ilgili konuların işlendiği bir derstir. Drama da sosyal bilgiler dersinin her konusunda kullanılabilir”* (E21) şeklinde vurgulamıştır.

Pek çoğunda kullanılabileceğini belirten öğretmen adaylarının belirttikleri konular iki tema altında ele alınarak aşağıda sunulmuştur: Bilişsel alan ve duyuşsal alana ilişkin konular.

Bilişsel alana ilişkin konular temasında toplanan konularda en fazla iletişim araçları (7 öğrenci) karşımıza çıkmaktadır. Bu konuyu sırayla üretim, tüketimi dağıtım (4 öğrenci), çevre (3 öğrenci), demokrasi (3 öğrenci), vatandaşlık (2 öğrenci), iklim (2 öğrenci), tarım ürünleri (2), göç (2 öğrenci), trafik-ulaşım (2 öğrenci), madenler (2 öğrenci), küresel ısınma (1 öğrenci), enerji kaynakları (1 öğrenci) takip etmiştir. Öğretmen adaylarından biri bu konudaki görüşlerini şu şekilde belirtmiştir: *“Sosyal bilgiler dersindeki konuların pek çoğu yaratıcı dramayla anlatılabilir. İklim, iletişim araçları, tarım ürünleri, madenler, enerji kaynakları vb. daha pek çok konu”* (E3).

Duyuşsal alana ilişkin konular temasında insan ilişkileri (1 öğrenci), kendini tanıma (1 öğrenci), karşısındakini tanıma (1 öğrenci), problem çözme (1 öğrenci) ve birey (1 öğrenci) yer

almaktadır. Yaratıcı dramanın kişinin kendini ve karşısındakini tanmasına katkısını ortaya koyan bir öğretmen adayı "...kavranılması zor gibi gözüken ya da öğrencilerin yaşadıkları bir problemin çözümüne yönelik etkinlikleri içerebilir. Böylece kişi kendini ve karşısındakini tanır" (E2) demiştir.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramanın Sosyal Bilgiler Dersinde Etkili Bir Yöntem Olarak Kullanılıp Kullanılmayacağına İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersinde etkili bir yöntem olarak kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin tamamına yakını (30 öğrenci) kullanılabileceğini belirtmiştir. Öğretmen adaylarının yöntemin kullanılma gerekliliğine ilişkin öne sürdükleri nedenler incelenmiş ve öğrenme, motivasyon artırıcı, kazanımların örtüşmesi (sosyal bilgiler dersi ile dramanın) temaları ile sunulmuştur.

Öğrenme temasında öğretmen adayları yaratıcı drama dersinin etkili bir yöntem (9 öğrenci), yaparak-yaşayarak öğrenmeye olanak tanıyan (3 öğrenci) ve öğretici bir yöntem olduğunu (1 öğrenci) belirtmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerine ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. "...derslerimizde kullandığımız ve dramayla işlediğimiz konuları da göz önünde bulundurduğumuzda neden olmasın? Gayet etkilidir, öğretmenlerin genel anlamda sade(ce) düz anlatıma ağırlık verdiğini göz önünde bulundurursak" (E19). "...etkili olur. Çünkü dramayla insan aktif öğreniyor. Yaşayarak hem göze hem kulağa hitap ediyor" (E11). "Yaratıcı drama, sosyal bilgiler için gereklidir. Çünkü eğitimin vazgeçilmez koşulu yaparak yaşayarak öğrenmedir....." (E21).

Motivasyon artırıcı temasında eğlendirici (3 öğrenci), sıkıcılıktan kurtarma (2 öğrenci) ve derse ilginin artması (1 öğrenci) şeklinde nedenler karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersini sıkıcılıktan kurtaracağını düşünen bir öğretmen adayı görüşlerini, "Çünkü öğretmen ve öğrenciler ezberle ders anlatımından çok çektiler. Bu sıkıntılar yaratıcı drama dersi ile önlenir" (E33) şeklinde dile getirmiştir. Bir diğer öğretmen adayı ise "Sosyal bilgiler genel itibarıyla öğrenciler tarafından biraz sıkıcı bulunuyor. Bu da sosyal bilgiler gibi bir dersin içinde sosyallik geçen bir dersin genelde klasik, geleneksel, düz anlatımla anlatıldığı için istenilen kazanımlar gerçekleşemeyebiliyor. Bu ders bu şekilde daha eğlenceli geçebilir ve öğrencilerin daha sosyalleşmesini sağlar" (K18) şeklinde belirtmiştir.

Kazanımların örtüşmesi temasında öğretmen adayları sosyal bilgilerin hayatın kendisi olması (3 öğrenci), insanla iç içe bir ders olması (2 öğrenci), konuların yaşama uyarlanması (1 öğrenci), demokratik yaşamla ilgili olması (1 öğrenci), sosyalleşmeyi sağlaması (1 öğrenci), dramanın kazanımlarının sosyal bilgiler dersinin kazanımları ile uygunluk taşıması (1 öğrenci) gibi gerekçeler sıralamıştır. Öğretmen adaylarından bazıları bu konudaki görüşlerini "Sosyal bilgilerdeki pek çok konu toplumla demokratik yaşamla ilgili olduğu için etkili hatta çok etkili olur" (K3); "...sosyal bilgiler dersi sosyal psikolojik ve duyuşsal özellikleri içeren bir ders ve bu özellikleri en iyi bu yöntemle uygulayabiliriz" (E24);

“Çünkü sosyal bilgiler dersi günlük yaşamda karşımıza çıkabilecek insanla toplumla ilgili konular, bu nedenle yaratıcı drama ile bu ilişkiler pekiştirilebilir. Güncel konular etkili şekilde öğretilir” (K25); “...sosyal bilgiler hayatın kendisi olduğu için daha rahat ve kolay uygulanabilir” (E26) şekilde dillendirmişlerdir.

Bununla birlikte öğretmen adaylarından bazıları uzman olmak lazım (1 öğrenci), uygun sınıf ortamı gerekir (1 öğrenci), bazı konulara uyarlamak zor olabilir (1 öğrenci), fazla kullanılmasını sağlıklı bulmuyorum (1 öğrenci) şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Dersinin Bireysel ve Akademik Kazanımlarına İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Yaratıcı drama dersinin **bireysel kazanımlara** ilişkin görüşleri kişilerarası iletişim ve kişinin öz farkındalığı başlıklı temalarda değerlendirilmiştir.

Kişilerarası iletişim temasında öğretmen adaylarının empati (5 öğrenci), arkadaşlarla kaynaşma (4 öğrenci), sosyalleşme (3 öğrenci), insanların farklı yönlerini görme (2 öğrenci), iletişim (2 öğrenci) şeklinde kazanımlar elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının kişilerarası iletişim teması ile ilgili görüşlerini “Karşıdakini anlamayı empati geliştirmeyi öğretti.” (E16); “Bireysel açıdan bana birçok katkı sağladı. Olaylara farklı bakmamı, iletişimi daha iyi kavramamı, empati özelliğini geliştirmemi sağladı...” (E8) şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Kişinin öz farkındalığı temasında elde ettikleri kazanımları ise özgüven (2 öğrenci), öz-değerlendirme (1 öğrenci), kendini düzene sokma (1 öğrenci), planlı programlı olma (1 öğrenci), mutluluk (1 öğrenci) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen adaylarından biri özgüvenini geliştirdiğini “Bireysel açıdan ise özgüvenimi geliştirdi” (E20) şeklinde vurgularken bir diğer öğretmen adayı da “Biraz kendimi değerlendirmemi sağladı. Artı ve eksi yönlerimi daha net görmeye başladım...” (K18) şeklinde bu dersle birlikte öz-değerlendirme olanağı bulduğunu ifade etmiştir. Bir başka öğretmen adayı da “...kendimi düzene sokmayı, planlı programlı olmayı, sosyal ilişkilerimi artırdığımı düşünüyorum.” (E33) şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmen adaylarının **akademik kazanımlarına** ilişkin yöntem hakkında bilgi edinme (9 öğrenci) ve dersleri etkili sunmayı öğrenme (8 öğrenci) şeklinde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Drama yöntemi ile ilgili bilgi edindiğini belirten bir öğretmen adayı görüşlerini “Derslerde kullanabileceğim ek bir yöntem öğrendim. Öğrencinin zevk alarak derse girebileceği bir yöntemi öğrendim.” (E21) şeklinde belirtirken bir diğer öğretmen adayı “...öğretmen olduğumuzda her konunun aynı yöntem ve teknikte işlenemeyeceğini göz önünde bulundurursak öğretmen için meslek bilgisi açısından gereklidir diye düşünüyorum” (E19) diyerek mesleki açıdan da gerekli olduğunu belirtmiştir. Bir başka öğretmen adayı ise mesleğe başladığında sıkıcılıktan kurtararak etkili bir şekilde ders işleyebileceğini “Öğretmen

olunca bu şekilde anlatarak dersi sıkıcılıktan kurtarabilirim.” (K18) şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından sadece birinin “dersi sevmiyorum, ilgim yok.” (E23) şeklinde olumsuz görüş bildirdiği karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yönteminin İlk ve Ortaokul Öğrencilerine Sağlayacağı Katkılara İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yönteminin ilk ve ortaokul öğrencilerine sağlayacağı katkılara ilişkin görüşleri dört tema altında toplanmıştır. Temalar şu şekilde adlandırılmıştır; yöntem, üst düzey düşünme becerileri, kişiler arası ilişkiler, bireysel gelişim.

Yöntem temasında öğretmen adaylarının en fazla vurguladıkları aktif katılımdır (6 öğrenci). Bundan başka öğretmen adaylarının sırayla kalıcı öğrenme (4 öğrenci), yaparak yaşayarak öğrenme (3 öğrenci) ve somutlaştırmayı (2 öğrenci) sağladığını vurguladıkları ortaya çıkmıştır. İlk ve ortaokul öğrencilerinin bu yöntemle öğrenilenleri somutlaştıracaklarını bir öğretmen adayı “Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını göz önünde bulundurduğumda etkin katılım yaparak yaşayarak öğrenmenin oluşması yönünden öğrencilerin öğrenecekleri konuları daha iyi öğreneceğini ve somutlaştıracaklarını söyleyebilirim.” (E19) şeklinde ifade ederken bir diğer öğretmen adayı da “Öğrencilerin daha aktif olacaklarını, dersin daha kalıcı olacağını düşünüyorum.” (K22) demiştir.

Üst düzey düşünme becerileri temasında öğretmen adayları yaratıcı dramının ilköğretim öğrencilerine yaratıcılık (2 öğrenci), eleştirel düşünme (2 öğrenci) ve problem çözme becerisi (1 öğrenci) kazandıracığına ilişkin görüş bildirmişlerdir. Üst düzey düşünme becerilerinin gelişeceği ile ilgili olarak öğretmen adayları görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir: “Öğrenciler, yaratıcı, eleştirel, öz-eleştireliye sahip olurlar.” (E21); “Öğrencilerin sorunlara çözüm yolu üretmelerini sağlayacağını düşünüyorum.” (E24).

Kişiler arası ilişkiler temasında en fazla vurgulanan katkı sosyalleşmedir (7 öğrenci). Bunu sırayla kendini rahat hissetme (6 öğrenci), empati (4 öğrenci), demokratik olma (2 öğrenci), iletişim (2 öğrenci), toplumsal görevlerinin farkında olma (1 öğrenci), birbirlerini tanıma (1 öğrenci) ve çevre bilinci (1 öğrenci) izlemektedir. Öğretmen adayları “Sosyalleşirler. Empati kurarlar. .. Toplumsal görevlerinin farkında olurlar.” (E6) ; “...Küçük yaşta sosyalleşmelerini sağlayacaktır...” (E11); “Onların demokratik yaşam, çevre bilinci, grup içinde hareket etme (gibi özelliklerini geliştirebilir) olabilir.” (K28) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Bireysel gelişim temasında kendini daha iyi ifade etme (6 öğrenci), özgüven (2 öğrenci), kendini iyi hissetme (1 öğrenci), özsaygı (1 öğrenci), kendini tanıma (1 öğrenci) karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin kendini ifade etmede ve özgüven kazanmada gelişmelerine katkı sağlayacağını düşünen bir öğretmen adayı “Kendilerini daha iyi ifade eder, özgüveni geliştirir.” (E7)

şeklinde görüş bildirmiştir. Çalışmanın en dikkat çekici bulgularından biri, bir öğretmen adayının “Derse ilgim olmayabilir fakat bu ders faydalı olabilir.” (E23) şeklindeki ifadesidir.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramanın Hangi Mekânlarda Uygulanabileceğine İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Öğretmen adaylarının yaratıcı dramının hangi mekânlarda uygulanabileceğine ilişkin görüşleri ise sınıf ortamı (6 öğrenci), özel hazırlanıp tasarlanan bir sınıf (2 öğrenci), tiyatro odası (2 öğrenci), bahçe (1 öğrenci), tarihi mekânlar (1 öğrenci) ve müzeler (1 öğrenci) şeklinde belirtilmiştir.

Tartışma ve Yorum

Bu çalışma sonunda, öğretmen adaylarının öntest ve sontest olarak uygulanan “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”nden aldıkları puan ortalamaları arasında, sontest puan ortalamaları daha yüksek olsa da, istatistikî açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ancak öntest sontest standart sapma puanlarına bakıldığında (Bkz. Tablo 1) sontestte standart sapma değerinin düşük olması grubun drama dersine yönelik tutumlarının geliştiği şeklinde yorumlanabilir. Alanyazın incelendiğinde (Hamurcu, 2008, Hamurcu, 2009; Karabağ, 2014; Okvuran, 2000; Ünal, 2004) öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının dramaya yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Bu çalışma bulguları ile paralellik göstermemekle birlikte öğretmen adaylarından süreç sonunda alınan yazılı görüşler incelendiğinde, KPSS sınavına hazırlandıkları dönemde kendilerini kaygılı ve stresli ortamdaki biraz da olsa uzaklaştırdıklarını belirttikleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte bu süreçte birlikte yaratıcı drama yöntemi ile ilgili bilgi edindiklerini ifade etmişlerdir. Yaratıcı dramının sosyal bilgiler dersi için çok etkili bir yöntem olduğu ve sosyal bilgiler dersi konularının pek çoğunda rahatlıkla kullanılabileceğini, sosyal bilgiler kazanımlarıyla yaratıcı dramının kazanımlarının birbirleriyle uygunluk gösterdiğini belirttikleri saptanmıştır. Süreçte öğretmen adaylarının iletişim ve kişinin öz farkındalığının gelişimi gibi bireysel; yöntem hakkında bilgi edinme ve dersleri daha etkili nasıl sunabileceğine ilişkin ipuçları edinme gibi akademik kazanımlar elde etmişlerdir. Kendilerinin bireysel ve akademik kazanımlar elde etmesinin yanında süreçte çok eğlendiklerini ve sınıf arkadaşları ile çok daha fazla kaynaştıklarını, farklılıklara karşı daha hoşgörülü bakmaya başladıklarını dile getirdikleri saptanmıştır. Bu bulgular Kaf Hasırcı, Bulut ve İflazoğlu Saban (2008) ile Başçı ve Gündoğdu (2011) tarafından yapılan araştırma bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

Öğretmen adaylarının “biz bu kadar fazla öğrendik ve süreçte bu kadar eğlendiyssek ilk ve ortaokul öğrencileri için daha etkili olacaktır” şeklinde görüş bildirmeleri önemli bir sonuçtur. Nitekim, Akengin, Sağlam ve Dilek (2002) araştırmalarında sosyal bilgiler dersinin öğrenciler tarafından soyut bir ders olarak algılanması yanında, günlük hayatla ilgili bağlantı kuramadıklarından şikâyetçi olmalarının,

öğretiminde uygun öğretim yöntemlerinin kullanılmamasından da kaynaklanıyor olabileceğini belirtmektedirler. Bu çalışmada ayrıca, bu durumun ortadan kaldırılmasında anlatıma dayandığı kabul edilen sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin gelişim özellikleri de dikkate alınarak oynayarak, yaparak, yaşayarak öğrenmeleri sağlanmalıdır, görüşü vurgulanmıştır. Aykaç (2007) yaptığı çalışma sonucunda öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinin işlenmesinde yaratıcı drama, beyin fırtınası, altı şapkalı düşünme tekniği gibi süreçte öğrencilerin aktif katılımını ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek yöntemlere yer verilmediği sonucuna ulaşmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adayları ile gerçekleştirilen bu çalışmada sürece olumsuz başlayan, bittiğinde de kendisi için uygun bir ders olmadığını düşünen bir öğretmen adayının, “...öğrenciler için yararlı olabilir” dediği göz önünde bulundurulursa sürecin öğretmen adaylarında olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir. Bu durumda öğretmen adayları sosyal bilgiler dersinin işlenişinde yaratıcı drama yönteminin yararlı olacağına inanması mesleğe atıldıklarında bu yöntemi kullanmayı düşünecekleri şeklinde yorumlanabilir. Kraemer (2002)'in belirtmiş olduğu gibi, öğretmenlerin yönteme karşı olan tutumlarının yöntemi kullanmalarını etkilediği düşünülürse, bu çalışmada elde edilen sonuçlara dayanarak öğretmen adaylarının bu yöntemi gelecekte kullanmayı tercih etmelerinde olumlu etkide bulunacağı söylenebilir.

Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde drama dersine ilişkin tutum puanları öntest sontest arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmamasına rağmen sontest tutum puanlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının ifadelerinden yola çıkarak, sosyal bilgiler öğretiminde drama dersi ile birlikte yaratıcı drama hakkında daha fazla olumlu görüşlerini vurguladıkları görülmüştür. Sonraki çalışmalarda, öğretmen adaylarının görüşlerini daha derinlemesine incelemek için görüşmenin yüz yüze yapılması daha fazla veri elde etmek açısından yararlı olabilir. Ayrıca öğretmen adaylarının dersin hem kendi hem de mesleki deneyimleri için etkili olduklarını belirttikleri göz önünde bulundurulursa, Eğitim Fakültesi bünyesinde bulunan tüm bölümlere drama dersi konulabilir. Drama ve sosyal bilgiler ders kazanımlarının örtüştüğü göz önünde bulundurulursa, öğretmen adaylarının mesleğe atıldıklarında yöntem olarak dramayı daha etkin ve yaygın kullanılabilmesi için drama planlarının yer aldığı kitaplar oluşturulmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, H. Ö. (1993). Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Adıgüzel, H.Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (1) 17-30.

- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama derslerine (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 1(2), 7-15.
- Adıgüzel, H.Ö. (2011). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Naturel Yayınevi.
- Akar, R. (2000). *Temel eğitimin ikinci aşamasında drama yöntemi ile Türkçe öğretimi: Dorothy Heathcote'un "uzman rolü yaklaşımı"*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Akar-Vural, R. (2005). *Bertolt Brecht' in öğretici oyunlarının "eğitimde drama" ve "sahneleme" yöntemleri temelinde hazırlanan iki farklı programın ortaöğretim hazırlık sınıfı öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Akengin, H., Sağlam, D. ve Dilek, A. (2002). İlköğretim 4. Ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi ile ilgili görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 16, 1-12.
- Aykaç, M. ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 19(1), 297-314.
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(22), 46-73.
- Başar, E., Aykaç N. (2005). İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim programının değerlendirilmesi. *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu*. Kayseri: Sim Matbaası.
- Başçı, Z. ve Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk Üniversitesi örneği. *Elementary Education Online*. 10(2), 454-467.
- Chapin, S. R. ve Messick, R. G. (1992). *Elementary social studies: A practical guide*. Second Edition. Newyork: Longman.
- Cömertpay, B. (2006). *Dramanın beş-altı yaş grubu çocuklarının dil edinimine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Davis, B. W. (1987). Some roots and relatives of creative drama as an enrichment activity for older adults. *Educational Gerontology*. 13(4), 297-306.
- Doğanay, A. (2005). Sosyal Bilgiler Öğretimi. İçinde Öztürk, C. ve Dilek, D. (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi (18-50)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Eğitmen, A. (1995). *Arkeoloji müzelerinin eğitim ortamı olarak etkinliğinin artmasında yaratıcı dramanın yeri ve önemi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Farris, J. P. ve Parke, J. (1993). To be or to be: What student think about drama. *The Clearing House*. 231-232.
- Garcia, L. (1993). Teacher beliefs, about drama. *Youth Theatre Journal*. 8(2), 9-13.

- Goodwin, D. A. (1985). An investigation of the efficacy of creative drama as a method for teaching social skills to mentally retarded youth and adults. *Dissertation Abstracts International*. DAI-A, 46(2).
- Hamurcu, H. (2008). The effects of creative drama on self efficacy beliefs of class teacher candidates in science education. *Proceedings of International Conference on Educational Science ICES'08*. Fagamusta, North Cyprus, Eastern Mediterranean University,, Volume II, 965-975.
- Hamurcu, H. (2009). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *Education Sciences NWSA, E Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 1257-1273.
- Kaaland-Wells, C. (1994). Classroom teachers perceptions and uses of creative drama. *Youth Theatre Journal*. 8(4), 21-26.
- Kaf, Ö. (1999). *Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kaf, Ö., ve Uygungul Yılmaz, Ö. (2017). Effects of creative drama method on students' attitude towards social studies, academic achievement and retention in Turkey. *European Journal of Educational Research*, 6(3), 289-298. doi: 10.12973/eujer.6.3.289.
- Kaf-Hasırcı, Ö., Bulut,S. ve İflazoğlu Saban,A. (2008). Öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersinin bireysel ve akademik kazanımlarına ilişkin görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 3(6), 63-87.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insanlar ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş (16. Basım)*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kara, Ö. T. (2000). *Türkçe öğretiminde yaratıcı drama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Karabağ, G. (2014). Tarih öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *GEFAD / GUJGEF*, 35(1), 27-46.
- Kocayörük-Koca, A. (2000). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede dramanın etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kraemer, K. A. (2002). *Creative dramatics: understanding teachers' perspectives*. Yüksek lisans tezi, San Jose State Üniversitesi, California.
- Malbeği, F. (2011). *Drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısına ve bilinçli tüketicilik düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- McDermott L. C., Shaffer P .S., Constantinou C. P. (2000). Preparing teachers to teach physics and physical science inquire. *Physical Education*. 35, 411-6.
- NCSS. (1993). *The social studies professional*. Washington DC: National Council For Social Studies.

- Okvuran, A. (1993). *Yaratıcı drama eğitiminin empatik beceri ve empatik düşünme eğilimlerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin: Eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Eğitim Özel Sayısı*, 2 (7), 148-160.
- Stein F.M. (2001). Re preparing the secondary physics teacher. *Physical Education*. 36, 52-7.
- Ünal, E. (2004). Celal Bayar Üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin ilköğretimde drama derslerine ilişkin tutumları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-15.
- Üstündağ, T. (1988). *Dramatizasyon ağırlıklı yöntemin etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersinin öğretiminde yaratıcı dramanın erişiyeye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*. 22 (107), 28-35.
- Yıldırım, Y. (2011). *Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

The Attitudes Towards The Creative Drama in Social Studies Course of Prospective Teachers and Their Views on The Process

Introduction

The primary purpose of social studies is to help young people develop the ability to make informed and reasoned decisions for the public good as citizens of a culturally diverse, democratic society in an interdependent, global world (NCSS, 1993). Qualification level of the teachers who teach the course is crucial in achieving these goals. The transfer of what teachers have learned in the pre-service training process to their professional lives is influenced by their attitudes towards the education they receive. Creating a student-centered environment where active participation of the student is ensured, where the students and their ideas are valued and where in the learning-teaching process, the knowledge is made meaningful by incorporating it into real life, will contribute to students developing positive attitudes towards social studies course (Doğanay, 2005). The creative drama method is considered to be one of the most effective methods to ensure that the information learned at school is retained and knowledge can be related to everyday life. Many researchers point out that this method should be employed throughout all education levels (Adıgüzel, 2006; Okvuran, 1993; San, 1996; Üstündağ, 1998; Kaf, 1999). McDermott, Shaffer, and Constantinou (2000) and Stein (2001) stress that the teachers are inclined to be influenced by how they were taught and they transfer their own accomplishments into practice. In this context, considering that it is stressed that the prospective teachers' positive attitude towards the drama course is directly proportional to the creative drama training goals being achieved and the teachers employing the drama as a method and lesson in their professional lives (Adıgüzel, 2006), it can be said that for the prospective social studies teachers' taking the drama course, their attitude towards the course will shape their behavioral attainments. In brief, it is possible to realize the achievements of overlapping drama and social studies gains, depends on the social studies teachers experience in creative drama method, their qualification level and as the most important dimension their attitude towards creative drama. Starting from this point, this study was conducted with the aim of examining the attitudes and opinions of fourth year prospective social studies teachers towards the drama in social studies teaching course they are enrolled in.

Method

In this research, designed as a mixed method model, the fourth grade Social Studies Teacher Education Department students of a state university constitute the study group. "Attitude Towards Creative Drama Course Scale" developed by Adıgüzel (2006) was applied to determine the attitudes of participants towards creative drama course. Additionally at the end of the application their written opinions on creative drama was collected. During the implementation process, first preliminary creative drama exercises for prospective social science teachers were performed. Then, sample lesson plans were practiced on how to use creative drama method in social studies education. In the analysis of the research quantitative data, the paired sample t-test was used to determine whether there was a significant difference between the total attitude scores. Content analysis was used for qualitative data analysis.

Results

At the end of this study, even though the post-test results were higher, there was no statistically significant difference between the prospective teachers' mean scores of "Attitude Towards Creative Drama Course Scale" which was administered as pre-test and post-test. It was found that they have stated that the creative drama method is a very effective method for themselves and for primary and secondary school students and it could be utilized in many of the social studies subject matters and the attainments gained through creative drama and social studies are compatible.

Discussion and Conclusion

In general, the study reveals that prospective social studies teachers have a positive impression that the course will be effective on themselves and on their students whereas the findings obtained from the scale for their attitudes towards drama courses in social studies teaching did not produce a meaningful difference. Upon literature survey (Hamurcu, 2008, Hamurcu, 2009, Karabag, 2014; Okvuran, 2000; Unal, 2004,), it has been determined that in studies conducted with prospective teachers, the prospective teachers have positive attitudes toward drama. Although these findings are not parallel to the findings of the study, it is revealed that when the written opinions taken from the prospective teachers at the end of the process are examined, they have stated that they have, to a small extent, distanced themselves from the worrisome and stressful environment while preparing for the KPSS exam. In addition, they have stated that in this process, they gained knowledge on the creative drama method. It was found that they have stated that the creative drama method is a very effective method for social studies teaching and it could be utilized in many of the social studies curriculum subjects and the attainments gained through creative drama and social studies are compatible. In the process, prospective teachers have acquired academic attainments such as gathering knowledge about the method and tips on delivering lessons more effectively and personal attainments such as communication and the development of self-awareness. It was revealed that in addition to their academic and personal attainments, they have stated that through the process they had much fun, they built stronger rapport with their classmates and they started viewing differences with more compassion. These findings are consistent with the findings of Kaf Hasırcı, Bulut and İflazoğlu Saban (2008) and Başçı and Gündoğdu (2011). Given the overlap of drama and social studies lessons, books should be designed where drama plans are included so that prospective teachers can use drama more effectively and widely in their profession.